

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ЗАХИСТІ ПРАВ АКЦІОНЕРІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

Валерій Олександрович БИЧКОВ,

*аспірант відділу організації освітньо-наукової
підготовки Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Цифровізація корпоративного управління стала невід'ємною частиною сучасного бізнес-середовища. Зростає використання технологій, таких як блокчейн, смарт-контракти та цифрові платформи, змінює спосіб ведення бізнесу та управління акціонерними товариствами. У цих умовах захист прав акціонерів набуває особливої актуальності. Цивільно-правові інструменти виступають основою для забезпечення справедливості та прозорості у відносинах між акціонерами, а також між ними та керівництвом компанії.

Цивільно-правові інструменти відіграють фундаментальну роль у захисті прав акціонерів, оскільки забезпечують належне функціонування корпоративних відносин і створюють правову базу для реалізації інтересів власників акцій. Традиційно такі механізми охоплюють права акціонерів на доступ до інформації про діяльність компанії, участь у прийнятті ключових рішень через загальні збори, голосування з питань, що стосуються управління товариством, а також отримання частки прибутку у вигляді дивідендів. Зазначені права, закріплені у законодавчих актах і корпоративних статутах, є гарантією справедливого розподілу повноважень між акціонерами та органами управління компанії. Одним із основних механізмів цивільного права є можливість акціонерів ініціювати судовий розгляд у разі порушення їхніх прав. Наприклад, якщо рішення загальних зборів акціонерів суперечать чинному законодавству або положенням статуту, акціонери можуть вимагати їх скасування через суд. Крім того, важливим інструментом є право акціонерів на отримання компенсації за збитки, завдані неправомірними діями чи бездіяльністю керівництва. Цей механізм покликаний забезпечити баланс між інтересами управлінського апарату та акціонерів, запобігаючи зловживанням з боку керівників.

Проте, незважаючи на ефективність традиційних підходів, вони мають певні обмеження, особливо у контексті сучасних змін, пов'язаних із цифровізацією. Зростаюча роль технологій у корпоративному управлінні висуває нові вимоги до реалізації прав акціонерів. Онлайн-збори, електронний документообіг і цифрові платформи можуть сприяти прозорості, але водночас створюють ризики, пов'язані з доступом до інформації, її захистом і оперативністю прийняття рішень. У таких умовах традиційні інструменти потребують адаптації до нових реалій, щоб відповідати викликам цифрового середовища та забезпечувати ефективний захист інтересів акціонерів.

Цифровізація сучасного корпоративного управління створює нові можливості для захисту прав акціонерів, пропонуючи технологічні рішення, які підвищують прозорість, оперативність і надійність процесів. Одним із найперспективніших напрямів є інтеграція блокчейн-технологій у сферу управління акціонерними товариствами. Застосування розподілених реєстрів дозво-

ляє зберігати дані про акціонерів у незмінному вигляді, що виключає можливість маніпуляцій або підробки записів. Завдяки цій технології процеси передачі акцій, фіксації змін у структурі власників і доступу до інформації стають прозорими та захищеними. Використання смарт-контрактів значно спрощує і автоматизує взаємодію між компаніями та акціонерами. Ці цифрові алгоритми забезпечують виконання умов угод без участі третьої сторони, що зменшує ризики людського фактору. Смарт-контракти особливо корисні для автоматичного розподілу дивідендів, проведення голосувань або виконання корпоративних зобов'язань, таких як викуп акцій. Вони також сприяють економії ресурсів, зменшуючи витрати на адміністративні процедури. Платформи для проведення загальних зборів у режимі онлайн значно розширюють можливість участі акціонерів, надаючи їм доступ до ключових рішень незалежно від географічного розташування. Такі технології дозволяють забезпечити високий рівень залучення власників акцій до процесу управління, мінімізуючи ризики, пов'язані з фізичною відсутністю або обмеженим доступом до традиційних форматів зборів.

На нашу думку, впровадження цифрових технологій у корпоративне управління вимагає відповідного правового супроводу. Необхідно розробити нормативно-правову базу, яка регламентуватиме використання цифрових інструментів у контексті захисту прав акціонерів. Зокрема, мають бути встановлені стандарти захисту персональних даних, механізми вирішення конфліктів, пов'язаних із використанням цифрових платформ, а також визначені заходи відповідальності за порушення прав акціонерів у цифровому середовищі. Без належного правового регулювання цифрові інструменти можуть стати джерелом нових ризиків, таких як зловживання інформацією або кібератаки, що підривають довіру до сучасних технологій. Таким чином, гармонійне поєднання технологічних інновацій і законодавчого забезпечення створить ефективну систему захисту прав акціонерів у цифрову епоху.

Підсумовуючи вище викладене можемо стверджувати, що цивільно-правові інструменти є ключовими для забезпечення прав акціонерів, особливо в умовах цифровізації корпоративного управління. Використання цифрових технологій, таких як блокчейн та смарт-контракти, підвищує ефективність захисту акціонерів, забезпечуючи прозорість та оперативність. Водночас необхідне вдосконалення законодавства для адаптації до нових реалій. Інтеграція традиційних підходів із сучасними технологіями сприятиме створенню надійної системи захисту прав акціонерів у цифрову епоху.